

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Institutionen för kulturvetenskaper

Bilder av Bossen

En studie om Bruce Springsteen i den svenska
musikjournalistiska autenticitetsdiskursen

Joakim Sjönvall

Kandidatuppsats i musikvetenskap

15 hp, HT 2012

Handledare: Lars Lilliestam

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
Ämnesval	3
Syfte och frågeställningar	3
Tidigare forskning	4
Biografi	5
Metod och material	5
Avgränsningar och urval	6
Autenticitet inom rockdiskursen	7
Disposition	10
2. Autenticitetsmarkörer	12
Ursprunget	12
Artistisk integritet	18
Kollektivet	23
Personlig integritet	27
3. Analys och slutdiskussion	32
Källförteckning	36
Bilaga: Bruce Springsteens konserter i Sverige	40

1. Inledning

Ämnesval

Den 27 juli 2012 spelade Bruce Springsteen på Ullevi i Göteborg inför 66 018 människor. Jag var inte en av dem, utan istället en av de tusentals som trots helhjärtade försök blivit utan biljett. Som kompensation publicerade den svenska presskåren otaliga krönikor, artiklar, recensioner, intervjuer och bilagor om det amerikanska spektaklet Bruce Springsteen. I dessa kunde man bland annat läsa om gitarristen Steve Van Zandts sena, och något spontana, korvköp på avenyn, tio år gamla intervjuer med den bortgångne saxofonisten Clarence Clemons dåvarande hustru såväl som sammanfattningar om Bruce Springsteens långa och framgångsrika karriär.

Vid den tiden hade jag precis avslutat en musikvetenskaplig uppsats om massmediala synvinklar på Bob Dylan och dennes ökända världsturné 1966. Det slog mig då hur olika Bruce Springsteen och Bob Dylan skildrades i pressens texter, i synnerhet ur ett autenticitetsperspektiv. Dylan verkade mötas med en viss skepsis, framför allt av den svenska och brittiska presskåren, medan Springsteen snarare framstod som ett typexempel för hur en autentisk rockartist skulle agera. Detta fick mig fundera på hur dessa autenticitetsskildringar formats genom åren och hur svensk media framställt Springsteen sedan hans första Sverigespelning 1975. Det hela mynnade ut i ett gediget intresse för musikjournalistiska autenticitetsskildringar av rockstjärnor och därefter i denna uppsats, som på många sätt reder ut den svenska autenticitetsdiskursen och dess värderingar.

Syfte och frågeställningar

Uppsatsen syftar till att utifrån artiklar, recensioner, intervjuer och krönikor i samband med Bruce Springsteens 13 Sverigebesök och 29 konserter undersöka svensk medias bild av artisten Bruce Springsteen ur ett autenticitetsperspektiv. I detta ingår även att jämföra eventuella förändringar i den massmediala bilden samt att placera in Springsteen i en övergripande autenticitets-kontext. Detta syfte kan radas upp i följande frågeställningar:

Hur målar de svenska tidningarna Dagens Nyheter, Aftonbladet och Expressen upp bilden av Bruce Springsteen som autentisk?

Har bilden av Bruce Springsteen som autentisk förändrats genom åren, och i så fall hur?

Vilka är de mest framstående komponenterna för att, i svensk press, framstå som en

autentisk rockartist?

Tidigare forskning

Med begreppet autenticitet menas en viss äkthet som i musikaliska sammanhang tenderar att värdesätta en viss musik och/eller artist. I folkmun kan detta kallas ”äkta”, ”trovärdig”, ”sann”, ”creddig”, ”okommersiell” eller liknande medan man i vetenskapliga sammanhang oftast använder ordet autenticitet. Begreppet kan ha flera betydelser, men fungerar alltid som ett kvalitetsomdöme för att skilja mellan ”bra” och ”dålig” musik.

Inom rock- och populärmusik-diskursen är autenticitet både ett välkänt och utforskat begrepp, där mångtaliga forskare och journalister försökt sig på en rad olika analyser och definitioner. Däremot pekar de allra flesta av dessa analyser och definitioner på den gemensamma slutsatsen att begreppet är en kulturell konstruktion, skapad för att värdesätta och skilja mellan kommersiell och okommersiell musik.¹

De studier som för mig varit mest inflytelserika inom detta ämne är Hugh Barker och Yuval Taylors *Faking It: The Quest for Authenticity in Popular Music*² från 2007 där författarna grundligt tar sig an några av populärmusikens största artister ur ett autenticitetsperspektiv. Man bör även nämna Lars Lilliestam och dennes sammanfattning av autenticitet och autenticitetsmarkörer ur boken *Musikliv*,³ samt artikeln *Bilderna av Kent*,⁴ som likt denna uppsats fokuserat på den musikjournalistiska autenticitetsdiskursen.

När det gäller Bruce Springsteen har det givetvis skrivits en hel del djupgående böcker. De allra flesta av dessa är dock rent biografiska, och lägger ingen vikt på Springsteens autenticitet från en musikvetenskaplig synvinkel. Istället har Daniel Cavicchis musiketnologiska avhandling från 1998 *Tramps Like Us: Music and Meaning among Springsteen Fans*⁵ visat sig vara användbar när det kommer till fansens syn på autenticitetsbegreppet.

¹ Se bland andra: Thornton, Ruud, Keigthley, Lilliestam, Taylor, Barker.

² Barker, Hugh & Taylor, Yuval (2007): *Faking It: The Quest For Authenticity In Popular Music*. New York: W.W. Norton And Company Inc.

³ Lilliestam, Lars (2006): *Musikliv: Vad Människor Gör Med Musik – Och Musik Med Människor*. Göteborg: Bo Ejeby Förlag

⁴ Lilliestam, Lars: STM-Online Vol.6 2003

⁵ Cavicchi, Daniel (1998): *Tramps Like Us: Music And Meaning Among Springsteens Fans*. New York: Oxford University Press

Biografi

Bruce Springsteen är en amerikansk rockartist som sedan debutalbumet *Greetings From Asbury Park, N.J.* (1973) släppt 17 studioalbum, fem livealbum och sex samlingsalbum som sålts i över 120 miljoner exemplar.⁶ Det definitiva genombrottet kom i samband med hans tredje album, *Born to Run*, som resulterade i en tredjeplats på den amerikanska Billboard-listan.⁷ Sen dess har den New Jersey-födde Springsteen etablerats som en av rockvärldens mest populära artister och har tillsammans med sitt band, The E Street Band, skördat stora framgångar både utomlands och i hemlandet USA. Springsteens folkmusikinfluerade rockmusik präglas ofta av texter kring den egna uppväxten i arbetarklassens Amerika, och ackompanjeras av en bred rockinstrumentation. Bland hans utmärkelser finns en Oscar (1993), Polarpriset (1997) och en plats i Rock and Roll Hall of Fame (1999).

Metod och material

Genom studier av recensioner, artiklar, intervjuer och krönikor ska jag, med hjälp av de studier som nämnts under rubriken *Tidigare forskning*, placera in Bruce Springsteen i en övergripande autenticitetsdiskurs samt undersöka svensk medias bild av Springsteen ur ett autenticitetsperspektiv. Jag kommer därefter gå djupare på fyra av de presenterade autenticitetsmarkörerna där fokus kommer ligga på det källmaterial som hämtats ur de svenska tidningarna. Dessa fyra markörer är hämtade ur Lars Lilliestams sammanfattningskapitel kring autenticitet som publicerats i boken *Musikliv*⁸ och är utvalda för att passa in i den rådande svenska Springsteen-diskursen. Till sist kommer mina rön analyseras och kommenteras för att nå uppsatsens syfte och frågeställningar.

Uppsatsens källmaterial består främst av artiklar, intervjuer, recensioner och krönikor publicerade i samband med Springsteens 13 Sverigebesök mellan åren 1975 och 2012 i de svenska tidskrifterna Aftonbladet, Dagens Nyheter och Expressen. Sammanlagt består det samlade materialet av ca 353⁹ publicerade texter där merparten är artiklar och recensioner. Samtliga är insamlade via microfilm på Kurs- och tidningsbiblioteket i Göteborg. Utöver detta har jag tagit del av intervjuer, dels med Bruce Springsteen själv och dels med andra musiker, fans och journalister som funnits tillgängliga på bland annat youtube.com och Bruce Springsteens officiella hemsida bruce.springsteen.net.

Avgränsningar och urval

⁶ Internet: The Telegraph - 090627

⁷ Internet: BruceSpringsteen.net - 130117

⁸ Lilliestam, 2006: sid. 230

⁹ Antalet är baserat på mängden sidor och tar därmed ingen hänsyn till eventuella uppslag och/eller flera texter på samma sida

Med ett stort material följer stora avgränsningar. För att förenkla insamlandet, och förhindra ett annars betydligt större material, är mitt urval av texter hämtat från två dagar innan den aktuella konserten till en dag efter. Detta betyder att potentiellt användbara texter fallit bort i processen. Ett par stickprov visar dock att de flesta av dessa texter främst behandlar den aktuella arenan, biljettköp och andra formaliteter och har således mindre betydelse i den centrala autenticitetsfrågan.

Tack vare internets framfart på 2000-talet har ett par av konsertrecensionerna förpassats till tidningens hemsida och är idag inte längre tillgängliga. Detta gäller i det stora hela bara Dagens Nyheter som dessutom förpassat ett par av de längre intervjuerna med Bruce Springsteen till hemsidan på grund av tids- och platsbrist. Även dessa är borttagna från tidningens hemsida.

De tre tidningarna *Aftonbladet*, *Dagens Nyheter* och *Expressen* valdes ut för att representera den svenska musikjournalistiska autenticitetsdiskursen av flera skäl. Tillsammans attraherar de en bred målgrupp i varierande åldrar, klasstillhörighet, ursprung etc. och finns tillgängliga över, i stort sett, hela landet vilket resulterar i ett stort antal läsare. Urvalet av de svenska tidningarna har också påverkats av en viss tidsaspekt då inhämtningen av materialet tagit upp en stor del av den tid jag haft på mig. Ur den synvinkeln har jag i denna uppsats valt att lägga fokus på en mer kvalitativ, snarare än kvantitativ, undersökning av källmaterialet.

De autenticitetsmarkörer som presenteras under rubriken *Autenticitetsmarkörer* har även de valts ut i syfte att genomgå en djupare analys. Samtliga markörer är hämtade ur Lars Lilliestams sammanfattningskapitel i boken *Musiklin*¹⁰ och har i denna uppsats gått från sex till fyra markörer på grund av plats- och tidsbrist. Dessa fyra markörer är utvalda i tron om att de speglar den svenska autenticitetsdiskursen på ett mer tydligt sätt än de övriga, och att de således är mer aktuella för vidare analys. Noterbart är att punkten *Misbruk och skandaler* som presenteras under rubriken *Autenticitet inom rockdiskursen* i nästkommande avsnitt omformulerats till *Personlig integritet* för att kunna tolkas i samband med den rådande Springsteen-diskursen, och med det undvika missförstånd.

¹⁰ Lilliestam, 2006: sid. 230

Autenticitet inom rockdiskursen

I alla pågående diskussioner om musik, från kultursidorna i kvällstidningen till snacket runt frukostbordet, görs ständiga uppdelningar mellan så kallad äkta och falsk - autentisk och oautentisk - musik. Tanken på att musiken, och kanske framför allt artisten bakom musiken, ska vara ”ärlig”, ”äkta” och ”trovärdig” har idag utvecklats till ett centralt tema inom populärkulturen och i synnerhet inom den moderna rockdiskursen, och utgör en viktig del i det kategoriserande av musik som är nödvändigt för att möjliggöra uppdelningen mellan det som kan kallas ”hög” respektive ”låg” musik. Dessa tankegångar om autenticitet är dock långt ifrån moderna, utan har sina rötter främst i 1700-talets syn på folkmusik som renare och naturligare än den kommersiellt masstillverkade populärmusiken.¹¹

Rockkulturens moderna syn på autentisk och ”äkta” musik är även ett resultat av musikens utveckling under det sena 1960-talet och tidiga 1970-talet.¹²

Rockgenren hade då utvecklats från en något smal, men populär, blandning av musikstilar till en bred och högt ansedd konstform likvärdig poesi och klassisk musik.¹³ Musiken blev mer tekniskt avancerad, texterna mer personliga och poetiska och musikerna blev en form av ideologiska stilbildare. Musikjournalister och kulturforskare intresserade sig därpå av ämnet och skildrade rockkulturen på ett sätt där tanken om autenticitet blev central.¹⁴ Som ett resultat av detta utvecklades det inom rockdiskursen ett synsätt där man skiljde mellan äkta och falsk musik, kommersiell och okommersiell musik, rock och popmusik och så slutligen konst och underhållning. Dessa avskiljningar har av bland annat publik och musikjournalister byggts på sedan 1960-talet och bildat en särskild rockdiskurs där tanken om autenticitet blivit mer eller mindre självklar.¹⁵

De uppfattningar om autenticitet som idag vuxit fram inom rockdiskursen (den idag kanske mest autenticitetsbesatta musikdiskursen) har enligt den kanadensiske musik- och filmforskaren Keir Keightley inte bara formats av 1700-talets syn på folkmusik, utan även av två historiska rörelser under 1800- och 1900-talet - romantiken och modernismen.¹⁶ Keightley menar att dessa rörelser är viktiga källor när det gäller kritiken mot massamhället, och att de båda haft stort inflytande på rockkulturens ideologi. Dessa rörelser skiljde sig dock något när det gäller hur denna kritik utformade sig, något som i sin tur påverkat

¹¹ Lilliestam, 2006: sid.228

¹² Lilliestam, 2003: Bilderna av Kent

¹³ Barker & Taylor: 2007: sid 202

¹⁴ Lilliestam, 2003

¹⁵ Lilliestam, 2003

¹⁶ Keightley, 2001: sid. 131

rockkulturens egna, och ofta komplicerade, förhållande till vad som är ”äkta”.

Rockmusiken ställdes från början mot popmusiken i frågan om autenticitet men denna uppdelning blev snart förpassad till de olika förgreningar rockmusiken utvecklats till. Även om de flesta av dessa grenar ser autenticitet som en viktig komponent så har de inte alltid samma definition för vad som är ”äkta” och ”viktigt”. Enligt Keightleys teorier om romantiken och modernismen som viktiga källor, kan man inom rockkulturen urskilja två allomfattande kategorier med olika värde­markörer och betydelser av begreppet autenticitet - den romantiska autenticiteten och den modernistiska autenticiteten.¹⁷

Det är genom denna dubbla betydelse av autenticitet som exempelvis både John Fogerty och

Romantisk autenticitet värdesätter:

Tradition, ursprung och rötter

Gemenskap

Populism

Uppriktighet

Gradvis stilistiska förändringar

”Naturliga” ljud och sparsam inspelningsteknik

Blues, country, rock’n’roll, folkmusik

”Liveness” - personifiering

Modernistisk autenticitet värdesätter:

Experimentering och nyskapande

Status

Elitism

Ironi och sarkasm

Plötsliga eller radikala stilistiska förändringar

”Chockerande” ljud och rik inspelningsteknik

Klassisk musik, soul, pop, avant garde, elektro

”Recorded-ness” – progressivitet¹⁴

David Bowie kan räknas som autentiska rockartister. Bowie kan av den modernistiska kategorin anses vara autentisk tack vare sin nyskapande musik, teatrala image och lekfulla scenframträdanden. Fogerty, å andra sidan, kan ses som autentisk av den romantiska kategorin för sin betoning av tradition, gemenskap och uppriktiga framtoning. Gemensamt för de båda är en stark kritik mot masskulturens ”mainstream”-pop, vilket möjliggör en ömsesidig acceptans och respekt emellan kategorierna. Givetvis finns det artister som med enkelhet kan placeras in i båda kategorier, eller åtminstone hamna någonstans mitt i mellan. Bob Dylan är med sina surrealistiska texter och traditionsenliga musik ett exempel, Led Zeppelin ett andra och The Beatles ett tredje. Men Keightleys teorier ger ändå en bild av hur rockkulturen värderar och delar upp autenticitet och blottar därmed en rad värde­laddade komponenter som kan kallas autenticitetsmarkörer (som vi snart ska återkomma till).

Keir Keightley menar även att autenticitet, trots att det kan uppfattas som fullt hörbart och som en ren musikalisk upplevelse, inte är något som finns i själva musiken utan snarare kan

¹⁷ Keightley, 2001: sid. 137

förstås som en värdemätare för att stadga en relation mellan musiken och dess lyssnare.¹⁸ Den norska musikforskaren och psykologen Even Ruud menar att begreppet inte kan knytas till en viss typ av musikalisk struktur, utan att det snarare bör förstås som en mycket kraftig social konstruktion och diskurs.¹⁹ På så sätt ingår begreppet i en större ideologisk diskurs verksam inom den aktuella ”musikkulturen” dvs. hos publiken, skribenter, artister etc. Genom att vara anhängare av denna ideologiska diskurs accepterar man således dess grundläggande värderingar och stödjer dess normer. Men vad är då ”äkta”, ”ärlig”, ”trovärdig” och autentisk rockmusik? Och hur skiljer man mellan autentiska och oautentiska artister? Svaret är att det inte finns några självklara definitioner eller uppenbara krav för att framstå som autentisk, utan autentisk musik är en högst subjektiv företeelse och kan skifta i betydelse beroende på vilken diskurs man befinner sig i. Men precis som det finns olika musikaliska diskurser, så finns det olika synsätt på vad som är autentisk musik. Musikforskaren Lars Lilliestam fyller i:

”Begreppet kan inte kopplas till en speciell typ av musik eller stil utan handlar om vissa kvaliteter och egenskaper som tillskrivs musiken, och framför allt, (...) om en diskurs, alltså ett sätt att resonera omkring musik. Därmed blir det intressant att studera vem eller vilken typ av musik som inom en viss diskurs betraktas som autentisk och vilka synsätt och aktörer som ligger bakom detta”²⁰

Trots att det kan vara problematiskt att definiera begreppet autenticitet och peka på uppenbara komponenter så finns det, som Lilliestam framhåller, i olika skildringar inom en viss musikediskurs ett autenticitetsmönster som blottar en rad återkommande markörer och teman. Dessa är ofta så vanligt förekommande att man sällan lägger märke till dem, istället har de, som sagt, blivit självklara inom rockdiskursen. Likväl så finns markörerna i de allra flesta berättelser om rockmusik, varav somliga av dem är mer förekommande än andra. Av de studier som gjorts om autenticitet, och även de texter som utgjort material för denna uppsats, återkommer ett par tydliga autenticitetsmarkörer. Lars Lilliestam har i sitt sammanfattningskapitel om begreppet i boken *Musikliv* spaltat upp dem som följande:

* Ursprungets betydelse. Artisterna har trots eländig barndom/arbetarklassbakgrund och låga odds blivit framgångsrika musiker.

¹⁸ Keightley, 2001: sid. 131

¹⁹ Ruud, 1997: sid.120

²⁰ Lilliestam, 2006: sid. 228

- * Kollektiv och grupptillhörighet. Artisterna/bandet är en solid grupp baserad på starka vänskapsband som tillsammans kämpar för att nå gemensamma mål.
- * Missbruk och skandaler. Artisterna lever ett hårt och hektiskt liv och avviker på så vis från samhället.
- * Artistisk integritet. Artisterna skapar sin musik med hänsyn endast tagen till konstnärliga och personliga aspekter, och låter sig på så vis inte manipuleras av skivbolagens kommersiella krafter.
- * Det musikaliska skapandet. Musiken skapas på ett naturligt, spontant och okonstlat vis och behåller således ”den naturliga känslan”.
- * Texternas realism. Artisterna lägger stor vikt vid att skriva texter präglade av ”sanna” berättelser, gärna med poetiska inslag. Texterna visar på hur samhället ser ut ”på riktigt”.²¹

Även om det är lätt att kategorisera upp markörerna och peka på dess betydelse, så är det viktigt att betona hur olika dessa markörer kan verka. Som tidigare nämnt är begreppet högst subjektivt och dynamiskt beroende på diskurs vilket innebär att det som för exempelvis folkrocken är uppenbart autentiskt är för punkrocken kanske inte alls lika uppenbart. Således bör dessa markörer tolkas som generella riktlinjer som ofta återkommer inom autenticitetsdiskursen, och inte som konkret fakta.

När de gäller Bruce Springsteen och dennes genre ska vi i nästa avsnitt undersöka några av dessa autenticitetsmarkörer närmare. För att lättare kunna gå in på djupet kring Springsteens uppfattade autenticitet är dessa utvalda för att lättast kunna skapa en helhetsbild såväl som anpassade efter den svenska Springsteen-diskursen.

Disposition

Det andra avsnittet *Autenticitetsmarkörer* har som uppgift att, utifrån autenticitetsbegreppet, analysera och skildra det som skrivits om Bruce Springsteen i svensk media. Efter varje autenticitetsmarkör följer en kort sammanfattande text om vad som sagts och hur det speglar diskursen. Det som lyfts fram här jämförs och analyseras med hjälp av de tankar och teorier som presenterats under rubriken *Inledning* och bildar även underlag för den sista rubriken *Analys och slutdiskussion* där materialet sammanfattas och diskuteras för att möta uppsatsens

²¹ Lilliestam, 2006: sid. 230

syfte och frågeställningar.

2. Autenticitetsmarkörer

I detta avsnitt ska fyra av de redan presenterade autenticitetsmarkörerna diskuteras och illustreras med citat hämtade ur de svenska tidningarna *Aftonbladet*, *Expressen* och *Dagens Nyheter*. Det bör understrykas att dessa citat skapar en bild av hur Bruce Springsteen skildrats sedan Sverigedebuten 1975 och inte nödvändigtvis hur han är och varit. Däremot bildar de ett mönster vars innehåll visar på hur Springsteen framställts, och som i detta sammanhang är viktigt för att skildra den svenska musikjournalistiska autenticitetsdiskursen.

De flesta av dessa citat är tagna direkt ur de artiklar, krönikor, intervjuer och inför-reportage som publicerats i samband med ett av Springsteens 13 Sverigebesök. Endast ett fåtal av citaten kommer från konsertrecensioner och nöjesartiklar.

Sett i ljuset av detta: låt oss se hur de svenska tidningarna beskriver Bruce Springsteen.

Ursprunget

En artists ursprung kan inom autenticitetsdiskursen vara ett viktigt fundament för att anses som trovärdig och äkta. Var man kommer ifrån antas avslöja en hel del om vem man är och vad man har för erfarenheter, och har således stor betydelse för den musik man i slutändan producerar.²² Högst status i sammanhanget har man om man härstammar från en sliten småstad där man upplevt svårigheter under sin uppväxt i ett arbetarklasshem, men trots detta lyckats ta sig fram på drömmar och en ”äkta” kärlek för musiken. En sådan uppväxt bidrar till föreställningen att artisten i fråga kämpat både längre och hårdare för att nå sin nuvarande position än exempelvis någon med rötter i ett välbärgat medelklasshem.²³ En artist med denna bakgrund framhäver både ofta och gärna sin uppväxt som en viktig del av dennes liv och således även en viktig del av karriären, medan en artist med en mer privilegierad uppväxt snarare tenderar att undvika sin bakgrund.

Denna autenticitetsmarkör är starkt sammankopplat med Keir Keightleys tankar om romantisk autenticitet och synen på ärlighet, tradition och känslor som betydelsefulla komponenter. Majoriteten av de artister som med enkelhet kan placeras in i det romantiska facket i Keightleys autenticitets-spektra, som exempelvis Liam och Noel Gallagher, John Lennon, Kurt Cobain etc., härstammar från likartade arbetarklasshem med tilltrasslade och ofta tuffa uppväxter. Bruce Springsteen är inget undantag, utan snarare ett typexempel. Han är uppvuxen i Freehold, ett litet samhälle i New Jersey med utpräglad arbetarklass och har i många intervjuer berättat om hur hans föräldrar fick slita hårt för brödfödan. Liksom de

²² Lilliestam, 2003: Bilderna av Kent

²³ Barker & Taylor, 2007: sid. 32

flesta artister med arbetarklassbakgrund är detta något som oftast (om inte alltid) skildras i mediala berättelser om Springsteen. I samband med hans första Sverigebesök 1975 tog Springsteens bakgrund upp en stor del av svensk medias texter, framförallt i de artiklar som publicerades dagarna före konserten.

”Han gör allt för att förklara hur viktigt det är att inte förlora greppet om verkligheten, att inte låta sig korrumpas så att man börjar tro att man är en image snarare än den man själv är. Springsteen kommer från enkla förhållanden - i hans sånger beskrivs livet på gatorna i New Jersey. Låtarna handlar om drömmar och brustna illusioner” (Mia Gerdin, Dagens Nyheter, 751122)

”Bruce Springsteen växte upp vid bus med fallande rappning, neonskyltar som hänger på sned och den skitiga badstranden” (Mikael Timm, Aftonbladet, 751121)

Mikael Timm lyfter inte bara fram hur det stereotypiska New Jersey kunde se ut under Springsteens uppväxt, utan även hur sociala normer och värderingar spelas ut i en utpräglad industristad långt ifrån storstadens nöjen, och påpekar därav hur mycket Springsteen fått kämpa för att lyckas:

”Hans framgångar bottnar i ett sambälle där man inte läser böcker utan serietidningar, där man inte ser intellektuella filmer. Där flipperspel är finare än schack och där musiken och musikerna måste vara högljudda och tuffa för att nå fram (...) Han kommer från den amerikanska östkusten. Men inte från metropolen New York utan från förstaden New Jersey. Och inte från norra New Jersey med villor och parker där Melanie växt upp. Utan från bakgatorna New Jersey. Från en sliten badort på dekis - Asbury Park. Ett trött ställe som inte varit i ropet sedan 50-talet” (Mikael Timm, Aftonbladet, 751121)

Dessa beskrivningar av arbetarklassens Amerika är ett stående inslag i de mediala berättelserna om Springsteen och nämns inför nästan samtliga Sverigebesök. Metaforerna må skifta, men innebörden är densamma.

”Bruce Springsteen var en av alla andra pojkar som hängde på gatorna i Asbury-Park. Hans föräldrabem var fattigt. Pappan var chaufför men ofta arbetslös och Bruce slutade skolan tidigt” (Mikael Timm, Aftonbladet, 751121)

”I fjärran spyr fabrikernas skorstenar tjock, gråsvart rök mot himlen. Det känns som om hela landskapet plötsligt förlorat all färg. Som om man kört in i en svart-vit film. Här föddes Bruce Springsteen och här växte han upp (...) Asfalten är bucklig och sprucken. Bilvraken på

garageuppfarterna rostar långsamt sönder. Och på busfasaderna flagnar färgen. Vi befinner oss i slummen. Det är lätt att förstå varför den unge Bruce Springsteen drömde så intensiva och desperata drömmar om en annan tillvaro. Det är lika lätt att förstå varför de som blev kvar gav upp och slutade drömma” (Per Bjurman, Aftonbladet, 990623)

”Bruce växte upp i ett hem utan böcker och ambitioner om bildning. Tv:n var den främste läraren och skolan engagerade honom inte. Som han sjunger i låten ’no surrender’ om sig själv och bästa polaren Little Steven: ’Vi lärde oss mer av en tre-minuters-skiva än vad vi nånsin lärde av skolan” (Per Hägred, Expressen, 030621)

”Springsteen växte upp i Freehold, New Jersey, en amerikansk småstad som handskades med rasmotsättningar och ekonomiska problem” (Christoffer Nilsson, Aftonbladet, 111007)

Ett tydligt och ofta återkommande mönster i dessa texter är att Springsteens bakgrund ofta tas upp i samband med hans ekonomiska framgångar och rikedom. Detta är en företeelse som, till skillnad från de andra autenticitetsmarkörerna vi snart ska gå in på, inte är lika tidsbundet utan är lika vanligt i texterna från 1975 som i dem från 2012. Genom att nämna Springsteens bakgrund och uppväxt i samband med hans rikedom tas udden av de värderingar som tillkommer en multimiljonär bort och skapar en föreställning om att han, trots sin uppväxt, lyckats.

”Oändlig är ju raden av rockstjärnor som i takt med framgången förändrar sin livsstil, och som låter det märkas i i sin musik. Lyx och oåtkomlighet blir nya teman. Springsteen, däremot, återvänder gärna till sina rötter i New Jersey. Till bilmekarna, barerna och de nedläggningsbotade affärerna” (Micke Jaresand, Dagens Nyheter, 850607)

”Han bor i en lyxvilla i Beverly Hills i Kalifornien, så långt det går att komma från det fabriksgolvet där pappan, som det heter i ’Adam raised a Cain’: ’worked his whole life, for nothing but the pain’. Och hans musik handlar om en annan verklighet än den han beskrev 1975. Men arvet från New Jersey ekar fortfarande i sångerna. Det spelar ingen roll om han sjunger om mexikanska invandrare eller fiktiva John Steinbeck-rebeller.” (Per Bjurman, Aftonbladet, 990623)

”Springsteen föddes i lilla Freehold i New Jersey med en mamma som var sekreterare och en pappa som körde buss. Med åren blev han arbetsklassens rockhjälte men också en av världens mest inkomstbringande artister” (Christopher Byström, Expressen, 080703)

Bruce Springsteens pappa och dennes besvärliga relation med sonen målas ofta upp som en

central gestalt i beskrivningarna av hans uppväxt. Ofta i samband med vilka drömmar Springsteen själv hade som ung, och hur han suktade efter ett annorlunda liv än faderns.

”Drömmar är något som präglat Bruces uppväxt, drömmar om ett bättre, eller åtminstone annorlunda, liv än det som hans föräldrar Douglas (busschaufför, fängelsevakt m m, ibland arbetslös) och Adele (från och till sekreterare) levde i Freehold, New Jersey utanför New York (...) - Jag såg min pappa gå till jobbet varje dag. Som en livlös skugga släpade han sig dit och kom alltid hem trött. Jag svor på att aldrig bli som han. Hur det skulle gå till visste jag inte, men dom skulle aldrig få göra mot mig vad dom gjort mot honom under alla år” (Jan-Olov Andersson, Aftonbladet, 810503)

”Fadern återkommer ofta i Springsteens sånger. Han är utsliten och bitter efter ett hårt och utarmat liv (...) Springsteen beskriver honom med hatkärlek och med skräck för att bli likadan” (Kerstin Hellbom, Dagens Nyheter, 810509)

”Hans far arbetade med det mesta för att hålla familjen vid liv. Han, som alla andra människor, bar på drömmar han aldrig fick leva ut. Tyngd av en verklighet som till och med berövade honom förmågan att tala om sina drömmar” (Micke Jaresand, Dagens Nyheter, 850607)

”Springsteen får oss att tro att New Jerseys ändlösa skorstenar är det vackraste som finns. Hans pappa går till samma fabrik dag ut och dag in och hans åldrande hand är snart stilla bara när den ligger på ratten” (PM Nilsson, Expressen, 990622)

”Hans pappa drack för mycket, verkade vara bipolär och tog inte alltid de piller läkarna skrev ut åt honom. Doug Springsteen och sonen bråkade ofta. Och Bruce var orolig för att han inte kunde fly den mentala instabiliteten som gick i släkten” (Joakim Wedholm, Aftonbladet, 120723)

”Bruces uppväxt var hård och präglades av faderns tyranniska behandling av honom” (Pascal Engman, Expressen 120726)

Det finns många teorier om varför Bruce Springsteen är så omåttligt populär i Sverige. En av dem grundar sig på likheter mellan Springsteens och Sveriges politiska och ideologiska ställningstagande. Under Springsteens svenska genombrottsdecennium 80-talet klev han rakt in i ett Sverige med lång historia av socialdemokrati och arbetarklass och sjung om fabriksupplevelser, arbetslöshet och drömmar om en bättre tillvaro. I samband med hans konsert i Stockholm 2002 skrev Sveriges dåvarande jämställdhetsminister Mona Sahlin ett öppet brev i Expressen där hon förklarade svenskarnas kärlek till Springsteen som enkel -

han delar samma värderingar som oss och utstrålar det som de flesta svenskar vill vara innerst inne.²⁴ Springsteens betoning på frihet, individualism, jämlikhet och arbetarklass är direkt översättbar till svenska förhållanden och värderingar och präglas således även i svensk medias berättelser.

”Bruces låtar har alltid handlat och handlar fortfarande om vanliga amerikanska människor. Folk som har vanliga jobb, glider omkring i begagnade bilar och drömmer om det stora lyftet som inte behöver vara mer än att få gifta sig med den snygga tjejen i huset bredvid”

(Jan-Olov Andersson, Aftonbladet, 810503)

”Det handlar inte om att vara fattig eller rik, pengar innebär inte automatisk lycka. Nej, det handlar om att aldrig förlora hoppet på ett bättre liv och om en lycka som inte går att köpa för pengar. Hur man än vrider och vänder på det kan jag inte komma fram till något annat än att Springsteen nått sitt mål, att leva ett bättre liv” (Jan-Olov Andersson, Aftonbladet, 810504)

”Bruce Springsteen talar varmt om unga människor som bara har kvar en dröm om lycka och någon slags frihet när de fastnat i usla jobb och bostäder, kanske med familj att försörja.”

(Per Mortensen, Dagens Nyheter, 810504)

”Han beskriver verkligheten som den säkert är för många amerikanska arbetarungdomar. Och så har han bra musiker. Han framhäver inte sig själv utan låter alla i bandet komma till sin rätt”

(Lars Ingmar Karlsson, Dagens Nyheter, 810508)

”På Ullevi den här kvällen saknas överklassbarnen. Här saknas snobbar och här saknas posörer. Här är hjälpklassernas och OBS-klinikernas barn. Framför mig känner jag igen två horor jag sett ett par gånger när jag passerat deras arbetsplats på Brunkebergstorg i Stockholm”

(Lasse Anrell, Aftonbladet, 850609)

”Texterna böljar mellan vardagens kvävande trygghet och vägens frihet, mellan fabriken och bilen. Då och då kommer staten och slår sönder hela tillvaron; Vietnam, poliskontroll, frågor om registreringsbeviset, fängelse för ett meningslöst brott. Bruce Springsteen sjunger industrisamballets dödssång och han gör det med perfekt gehör” (PM Nilsson, Expressen, 990623)

”Det USA Springsteen sjunger om vill jag vara en del av. Frihet, individualism, fantasi, kaosighet och olikhet” (Mona Sahlin, Expressen, 021023)

²⁴ Expressen, 021023

”För alla oss som vuxit upp i en småstad, harvat runt på fabriksgolv och bygglager, desperat funderande på nästa steg i livet, avlossar plattan (Born to run från 1975 – min anmärkning) pilar rakt in i det drömfyllda arbetarklasshjärtat” (Christoffer Nilsson, Aftonbladet, 111007)

”Det är inget nytt att den 62-årige Bruce Springsteen har en arbetarklass-stämpel. I låtar som 'Working on the highway' och 'Jack of all trades' hyllar han arbetarklassen och går till attack mot överklassen” (Joakim Wedholm, Aftonbladet, 120531)

”På många sätt framstår Springsteen som den glade, han som ställer upp. Som stannar och skriver en autograf. Som ställer upp för sina fans och inte minst sina medmänniskor. Som en artist som bryr sig om USA:s, och Europas, framtid. Som kämpar för att arbetarklassen inte ska köras över av överklassen och de nyliberala strömningarna” (Joakim Wedholm, Aftonbladet, 120723)

”Det kollektiva rus som uppstod på Ullevi verkar ha visat uppväxande svenskar att samhörighet och gemenskap fortfarande är giltiga tillstånd. Springsteen lockar på många sätt, men den där förmågan att ena en masspublik kring basala idéer om värdighet och humanism är han rätt ensam om” (Po Tidholm, Dagens Nyheter, 120729)

Likheten mellan många av dessa citat är slående. New Jersey målas, ofta med en skönlitterär berättarstil, upp som nedgånget och dess sociala normer och värderingar som tuffa och spartanska. Många av skribenterna tycks skapa en delvis fiktiv och romantiserad skildring av Springsteens uppväxt där det slitna landskapet till synes är i fokus. Ord som ”trasigt”, ”slum”, ”slitet”, ”dekis” och liknande är ofta återkommande och resulterar i ett vidgat avstånd mellan Springsteens uppväxt och nuvarande framgång. Även om sanningshalten i dessa beskrivningar om hur New Jersey såg och ser ut kan diskuteras, så hjälper de till att stärka autenticitetsintrycket avsevärt. Ju mer utmärklad och fattig uppväxt man haft, desto mer ”äkta” och ”välförtjänt” kommer en eventuell framgång att uppfattas som.

Artistisk integritet

Artister bedöms i autenticitetssammanhang ofta utifrån den grad av integritet och inflytande de antas ha över sin musik. Det är utifrån dessa bedömningar som många gör skillnad mellan rock och pop, kommersiell och okommersiell musik eller mainstream- och undergroundmusik. Denna uppdelning mynnar sedan ut i föreställningen att okommersiella rockartister skapar musik på grund av konstnärliga och artistiska skäl medan kommersiella popartister gör det för pengarnas skull. Att ha artistisk integritet innebär i detta sammanhang att artisten mer eller mindre har fria händer i sitt musikaliska skapande utan påtryckningar från skivbolag och/eller kommersiella krafter, och är därmed en av de viktigaste markörerna för att anses som autentisk. Samtidigt kan detta vara något problematiskt för framgångsrika artister då de på många plan är beroende av välfungerande organisationer som skivbolag och managers. Framförallt kan detta gälla för artister som länge harvat runt på småklubbar och uppträtt för en liten hängiven publik och som plötsligt slagit igenom och breddat sin publik - och därmed blivit mer kommersiella. Musikjournalister, fans och andra inom rockkulturen letar då gärna efter små indikationer på att artisten anpassat sig efter sin framgång och därmed också förlorat sin ursprungliga integritet. Lars Lilliestam citerar i sin studie om medias skildringar om Kent bluesmusikern Rolf Wikström som hävdar att ”*trovärdigheten hos en musiker kan ta tjugo år att bygga upp. Sen kan det räcka med tjugo sekunder för att radera allt.*”

Med andra ord handlar det om en skör balansgång mellan att upplevas som äkta eller kommersiell. Artister letar både ofta och gärna efter nya sätt att utveckla sin musik och musikhistorien är full av artister som tagit ett ”för stort steg” i denna strävan. Ett exempel är Bob Dylan som 1965 gick ifrån sin framgångsrika akustiska folkmusik och utvecklade ett mer elektriskt rocksound. Denna plötsliga och tydliga musikaliska förändring ifrågasattes hårt och Dylans nya musik anklagades för att ha blivit allt för kommersiellt gångbar och att han med det förlorat sin artistiska integritet. Bruce Springsteen, däremot, har sedan debuten förändrat sin musik både drastiskt och ofta, men dessa förändringar har sällan kritiserats. Istället beskrivs detta som en artistisk mognad och ett sätt för Springsteen att addera fler influenser till sin musik.

”Springsteens genialitet ligger i att han lyckas kombinera teknisk perfektion med hundra procent känsla. Självmedvetenheten och envisheten är hans styrka. Han vet vad han vill ha och ger sig inte förrän han fått det” (Ingvar Karkoff, Dagens Nyheter, 810504)

”Hösten 1978 fick han ge vika och gav sin första jättekonsert i Philadelphia. Men först efter en mycket noggrann kontroll av att ljudet lät som det skulle. Det vill säga absolut perfekt. Det och det

faktum att Springsteen gärna tar lång tid på sig för att spela in sina skivor ger en ganska bra bild av hans inställning till sin musik” (Micke Jaresand, Dagens Nyheter, 850607)

”- Musik har sitt eget liv, man kan inte kontrollera den. Det är som med barn. Man måste tro på dem, ge dem förtroende. Barn går inte att regissera” (Anders Hvidfelt, Aftonbladet, 850608)

”Mr Bruce är inte Mick Jagger. Han vill hela tiden förnya sig, och kommer inte att ringa bandet för att säkra dollar på kontot” (Anders Nunstedt, Expressen, 090608)

Bruce Springsteen tycks under hela sin karriär framhållits som en artist vars primära mål är musiken och viljan att förmedla sina åsikter och drömmar. Den kommersiella framgången tycks snarare vara ett nödvändigt ont. Det går här en rak linje mellan Springsteens ursprung och integritet. De svenska tidningarna använder sig av liknande uttryck och formuleringar för att beskriva graden av integritet som när de beskriver Springsteens bakgrund. Ledord som ”ärlighet” och ”hjärta” är vanligt förekommande i båda sammanhangen, och skapar en ännu starkare bild av hans artistiska integritet.

”Och inte minst oroade är skivbolagsdirektörerna av Bruce Springsteen. För vem kan styra en rockstjärna som inte tänker så mycket på pengar, och som struntar i att ge ut skivor innan han själv är helt nöjd med hur det låter?” (Mikael Timm, Aftonbladet, 751121)

*”Det är ofta generande, ibland till och med förolämpande men alltid deprimerande att se hur skivbolag och arrangörer säljer en artist, säger Springsteen.
- I USA är det så att alla företeelser förvandlas till saker som går att sälja, och det tar bort själva livet från dom, fortsätter han”
(Mia Gerdin, Dagens Nyheter, 751122)*

*”Bruce Springsteen säger att framgångarna inte förändrat honom. Det säger i och för sig alla andra artister också. Men jag tror faktiskt det är sant i fallet Springsteen. Det räcker nästan att titta på sångtexterna. Andra artister som nått en viss status förfaller alltid till sist till att skriva låtar om det trista turnélivet, ofta fyllda av förakt mot de många tjejer de villigt utnyttjar för en natt”
(Jan-Olov Andersson, Aftonbladet, 810503)*

”Bruce Springsteen sitter och ser våldsamt vanlig ut i Köpenhamnsbotellet Plazas sobert eleganta foajé. Han är en levande paradox till organisationen kring hans besök. Han är vänligt tillmötesgående trots att en kader branschfolk verkar ha till uppgift att förhindra all kontakt med honom”

(Per Mortesen, Dagens Nyheter, 810504)

”Den 26-åriga stjärnan satte värden som ärlighet och värdighet mycket högt och var mycket seriös i tron på sin egen konst och rockmusikens betydelse. Han hatade det plastmonster ‘Born to run’-kampanjen startat” (Måns Ivarsson, Expressen, 030622)

”Springsteen har aldrig varit rockens framtid. Han har aldrig gett rockmusiken ett kraftfullare intellekt eller en mer nydanande form. Däremot har han skänkt sin musiktradition ett större hjärta, en bättre dramaturgi och en, i förlängningen, oförglömlig show”

(Markus Larsson, Aftonbladet, 050622)

Efter att ha släppt tre stycken album sparkade Springsteen 1976 sin manager och medproducent Mike Appel och anlidade dåvarande Rolling Stone-journalisten Jon Landau. En handling som till synes stärkt den upplevda graden av artistisk integritet hos Bruce Springsteen. Den mer ekonomiskt lagde Appel beskrivs av de svenska tidningarna som en kaxig och pengadriven manager medan Jon Landau snarare framstår som en ödmjuk musikälskare med mycket god relation till Springsteen. De texter publicerade efter managerskiftet är tydligt färgade av denna upplösning, och Springsteens val framstår som avgörande för att behålla den konstnärliga processen. Men redan innan uppbrottet kunde man i Expressen läsa om Appels negativa inflytande på Springsteens integritet.

”Nu ska CBS (och managern Mike Appel) göra en ny Elvis av honom. Inga intervjuer. Alla journalister och fotografer måste godkännas. Man måste garantera en plats på första sidan åt Springsteen, annars får man inte träffa honom” (Mats Olsson, Expressen, 751121)

”Jag skulle så gärna vilja tro, att han är ‘äkta’, ofördärvad av show business (tonvikt på ‘business’). Men när jag hör om murarna managern Mike Appel bygger kring honom, när jag hör hur journalister och fotografer handplockas och godkänns för intervjuer, då kan jag inte låta bli att bli misstänksam. Det är då den otvungna stämningen på scen börjar likna en dålig amerikansk musical. Det är då nöjet naggas i kanten” (Mats Olsson, Expressen, 751122)

”Springsteen hade upptäckt att hans uppgörelse med managern Mike Appel var ett rent slavkontrakt. Springsteen hade inte ens rätten till sina egna sånger. Att bli fri från Appel kostade en lång rättsprocess och ett par miljoner dollar. Under tiden stoppade Appel allt samarbete med Jon Landau. Och det var med Landau Springsteen ville göra sin nästa skiva - annars fick det vara” (Jonas Lundh, Expressen, 850608)

”Managern Jon Landau, som vid det här laget måste ha sett flera tusen konserter med Springsteen, verkar aldrig tröttna på honom. Speciellt under konsertens andra del var det fantastiskt att se Landau. Under ‘Cadillac ranch’ tog han tag i sin assistent Barbara Carr och under hela låten hoppade de upp och ned och sjöng med i texten” (Mats Bråstedt, Expressen, 850609)

”Vad kallar man en man som gör sin bästa vän till sin manager, producent, biktningssvader? Man kallar honom The Boss?” (Jens Peterson, Aftonbladet, 990623)

”Efter framgångarna med ”Born to run’ hamnade han i en infekterad rättsvist med dåvarande managern Mike Appel om vem som skulle ha kontrollen över Springsteens karriär. – Jag bestämde mig tidigt för att det skulle vara jag, säger Springsteen i dokumentären om skapandet av den nästkommande skivan ‘Darkness on the edge of town’. Han återtog kontrollen över sin karriär, och med bandmedlemmarna i E Street Band spelade han in nytt material som om det inte fanns någon morgondag” (Christoffer Nilsson, Aftonbladet, 111007)

En annan vital del i den artistiska integriteten är själva skapandeprocessen. Här finns det, liksom Keir Keightleys autenticitetsteorier, två kategorier med olika syn på det musikaliska skapandet. En artists konstnärliga integritet kan å ena sidan styrkas av perfektionism - att skapa musik via ett ihärdigt och envist arbete som får ta den tid det tar. Men den kan även styrkas av att skapa musik på ett spontant och okonstlat vis där känslan och ”groovet” är det väsentliga. De mediala berättelserna om Springsteen tycks innehålla delar från både det perfektionistiska och spontana skapandet.

”Just sättet att jobba med nya eller omkastade låtar är typiskt för Springsteen. I går öppnade han med en låt jag aldrig hört. Jag tror den hette ‘In Dreams’. Inte ens bandet vet (...) Många rockband slarvar med soundchecken. Men inte Bruce Springsteen. Bandet fick harva igenom ‘Hungry Heart’ i 20 minuter medan Springsteen själv gick runt hela lokalen, prövsatt stolar, lyssnade på golvet, längs bak och längst med väggarna. Sen fick de köra en timme till”
(Mats Olsson, Expressen, 810503)

”‘The River’ tog t o m så lång tid att det började ryktas att Bruce blivit spritt språngande galen, att han inte längre var nöjd med någonting han gjorde och i förtvivlan över det bränt upp alla inspelningar! - Det cirkulerar alltid rykten om artister. Visst skulle jag kunna göra en LP-skiva varje år. Men skulle den bli bra? Jag har ett ansvar mot mig själv och mot fansen. Jag vill inte släppa något jag inte är helt nöjd med, något jag har både själ och hjärta i”
(Jan-Olov Andersson, Aftonbladet, 810503)

”Mycket talar för att Bruce Springsteen själv kommer till Isstadion både en och flera gånger i dag. Han vill själv kolla ljudet, går upp och sätter sig på olika platser på läktaren för att vara säker på att det hörs bra från alla håll” (Arne Wirén, Expressen, 810507)

”- Det tog så lång tid att göra senaste skivan så vi bestämde oss för att vi enbart skulle turnera i ett par år. För att vi älskar att spela” (Erik Hörnfeldt, Expressen, 810507)

”- Studiojobbet gick snabbt. Det mesta är gjort på bara två tagningar, live i studion. Jag lärde bandet ackorden till låtarna först strax innan vi skulle spela in, det blir bäst så. Medan de fortfarande lär sig och känner på sångerna spelar de allra bäst” (Anders Hvidfelt, Aftonbladet, 850607)

”Bruce Springsteen tar god tid på sig. Han jobbar hårt och länge, både på scen och i skivstudion. På tolv år har han bara släppt sju LP-plattor” (Jonas Lundh, Expressen, 850608)

”Minutiösa ljudkontroller föregick varje konsert. Lika minutiöst jobbade han vidare på nästa platta. 78 låtar spelades in, urvalsprocessen blev svår och det dröjde ända (sic) till oktober 1980 innan dubbel-LP:n ‘The River’ kom ut, ett drygt år försenad. Utvecklingen mot enklare arrangemang fortsatte. Flera av låtarna är inspelade live i studion”(Jonas Lundh, Expressen, 850608)

”På den här turnén tar Bruce emot önskningar från publiken, och det har verkligen blivit vad som helst. En kväll spelade de ‘Hava Nagila’” (Po Tidholm, Dagens Nyheter, 090605)

Många av citaten som behandlar den artistiska integriteten härrör från intervjuer med Springsteen själv, vilket bildar uppfattningen att detta ämne är viktigt för honom. Samtidigt är denna markör inte så vanligt förekommande i de svenska tidningarna, framför allt inte efter 1980-talet. Managerbytet 1976 tycks vara en viktig brytningspunkt, och avgörande för Springsteens artistiska integritet. Det är också tydligt att Springsteen uppfattas som autentisk genom att anamma både den perfektionistiska och spontana skapandeprocessen, något som kan tyckas vara aningen ovanligt i dessa sammanhang. Att kombinera, och behärska, båda alternativen ger ett starkt autenticitetsintryck, och tycks imponera på skribenterna.

Kollektivet

Ett bands gemenskap och vänskap anses i autenticitetssammanhang vara viktig då det skapar föreställningen att musikerna började spela musik på grund av att det var roligt snarare än möjligheten att tjäna pengar. På så sätt positionerar dem sig på ”rätt” sida av kommersialismen och skapar en myt om sig själva som det starka kollektivet där vänskapen och det gemensamma välmåendet går före allt. Historierna är många av, nästan helt uteslutande manliga, band som bildats ur stark vänskap och tagit sig från botten till toppen som en solid grupp. Helst ska de även ha lärt sig spela musik tillsammans vilket format deras musikaliska förhållande till varandra ännu starkare.

Dessa värderingar förstärks ofta om bandet i fråga kommer från en småstad eller bruksort (exempelvis The Hives från Fagersta), men är även en tydlig autenticitetsmarkör för band från storstäder (exempelvis The Strokes från New York). Det solida kollektivet skapar i båda fallen en ”vi-mot-världen”-känsla som kontrasterar starkt mot så kallade ”auditionband” där medlemmarna är handplockade av producenter och låtskrivare (exempelvis Backstreet Boys).

I den svenska pressens texter om Bruce Springsteen är kollektivet inte lika framträdande som andra markörer, men fortfarande ett uppenbart tema. En möjlig förklaring till detta kan vara att Springsteen oftast presenteras som en ARTIST och inte som en del av ett band, och därav stjälar mycket av rampljuset. Men somliga skribenter lyfter fram kollektivet som en del av framgångarna, inte minst Springsteen själv:

*”För Springsteen är rock inte musik utan en livsstil:
- Så kommer det alltid att vara. Det enda jag kan lita på är grabbarna från Asbury Park som spelar i bandet och så min gitarr. Allt det andra hör inte hemma i min värld”*
(Mikael Timm, Aftonbladet, 751121)

”Springsteen och hans grupp tar fortfarande sin status som ett av rockens ledande namn som ett smärre skämt. Man får hoppas att dom kan fortsätta med det. Risken är naturligtvis stor att deras vitalitet dras ner i berömmelse, pengar och lyxliv. Men - Springsteen och hans grupp har tillsammans spelat sig till sin nuvarande position. Från småklubbar och uppåt. Kanske är det den bakgrunden som gett dem deras glöd” (Tommy Rander, Aftonbladet, 751122)

”Det är just den spontaniteten och generositeten som är Springsteen och kompisarna i E Street Bands styrka. De gör vad de känner för” (Anders Nunstedt, Expressen, 030621)

När Mia Gerdin på Dagens Nyheter intervjuade Springsteen inför hans första Sverigekonsert 1975 var hans förhållande till E Street Band ett återkommande tema. På frågan om hur han,

efter alla framgångar, lyckas hålla kontakten med verkligheten och inte ta död på vitaliteten (och således framstå som autentisk) svarar han:

”Jag har mitt band - det är gamla kompisar som kommer från samma miljö som jag själv, och dom ser till att man inte går för långt - är man med dem är man inte långt hemifrån (...) Bandet är viktigt för Springsteen - han återkommer hela tiden till hur bandet och musiken fungerar som ett slags ankare för honom nu när nöjesapparaten blir allt större”

(Mia Gerdin, Dagens Nyheter, 751122)

Under stora delar av 90-talet valde Springsteen att spela med andra kompmusiker, vilket ledde till att den ursprungliga gruppen E Street Band splittrades. Vid denna period fick Springsteen sämre och sämre recensioner och de nya skivorna sålde sämre än föregångarna. En del skribenter menade att detta delvis berodde på E Street Bands frånvaro:

”Bandet! Okej, han käckade E Street Band och skaffade yngre folk. Om det hade betytt mer blues, mer reggae eller mer vad som helst, så hade jag varit beredd att hänga med. Men det här bandet bedriver ju ingen utveckling åt n å g o t håll. Det är E Streets gamla sound, bara taffligare (...) Åk hem och puka nu, Bruce. Och våga dig inte hit förrän 1996. Jag törs lova att då kommer du att kännas väldigt efterlängtd. Och kanske har du blivit polare med Clarence och Max Weinberg igen”

(Måns Ivarsson, Expressen, 930529)

”Ljudet var inte bra, det här bandet spelar tristare än E-Street Band och Springsteen ...ja, han säger inget. Han bara räknar. Och räknar. 1-2. 1-2-3-4.” (Jens Peterson, Aftonbladet, 930529)

”Den stormande, livsbejakande rock'n'roll-shoven, som han ändå aldrig kan ta till samma perfektion igen - såvida han inte återförenas med E Street Band förstås - är ersatt av en lågmäld enmansakt, starkt präglad av senaste skivan, den karga 'The ghost of Tom Joad”

(Per Bjurman, Aftonbladet, 960311)

När de väl återförenades inför The Reunion-tour 1999 började svensk media intressera sig för de enskilda medlemmarna. Det gavs i Aftonbladet ut en extratidning dedikerad till bandet där allt ifrån gitarristen Steve van Zandts matvanor och saxofonisten Clarence Clemons förhållande till Sverige behandlades. Det skrevs även om en nytändning för Bruce Springsteen som, med sitt E Street band bakom sig, bara kunde bli bättre.

”Här fanns en ny vision och en ny gemenskap. Mer än bara gemenskap, för varje stort rockband är som att starta en ny religion. Och Bruce omgav sig med själsfränder. E Street var inte bara ett stort

rockband eller ett gatugäng. De var ett brödraskap. Fanatiker som Steve van Zandt, biskopen Clarence Clemons, den helige Roy Bittan, korsriddarna Danny Frederici, Max Weinberg, Garry Tallent och senare Nils Lofgren” (Jens Peterson, Aftonbladet, 990623)

”Det är underbart att se detta fantastiska band återförenat och jag kan bara hoppas att det består. Bästa hjärtbandet sen ’Sgt Peppers Lonely Heart Club Band’. Bruce Springsteen handlar om hjärta. Jag skulle inte vilja vara utan det”
(Måns Ivarsson, Expressen, 990624)

”Bruce Springsteen är åter en hel människa. Det märks på blickarna, på leendena, på det grabbrusiga lyckliga gapandet i samma mikrofon. Jajamen, Steve Van Zandt har hittat hem igen (...) Han (Steve Van Zandt - min anmärkning) har en förmåga att överträffa sig själv när de står där tillsammans, på scen, blodsbröderna från New Jersey, som tog sina första stapplande steg i rock’n’roll i gemensamma band på Asbury Park-klubbarna i slutet av 60-talet”
(Håkan Steen, Aftonbladet, 990624)

”Den bästa rockmusiken görs av desperados i rännstenen på fel sida stan, knappast av lyckliga familjemän. En läxa som jag tror är en stor del av förklaringen till att Bruce senare skulle hitta tillbaka till E Street Band (...) E Street Band har bara fortsatt rulla sen dess. Vad drev Bruce tillbaka? Det är knappast fråga om pengar eller ännu mer berömmelse. Kanske är det kamratskapet. Kanske en drift att hålla sina ursprungliga drömmar om rock’n’roll vid liv.”
(Måns Ivarsson, Expressen, 030622)

Även om det efter återföreningen skrevs mer om The E Street Band än före upplösningen, så är beskrivningarna om bandet som samspelade, duktiga och lojala musiker desamma. De flesta skribenter tycks vara ordentligt imponerade av det bandet lyckas producera på scen, och musikerna själva ställer sig ödmjuka inför sin bandledare.

”Sällan har ett band spelat sin musik så humoristiskt och kärleksfullt. Med spontanitet och samtidigt suveränt samspel får musikerna de mest slitna rockklichéer att låta fräscha förstagångsupplevelser. Rock blev plötsligt en rolig, rullande puls. Man måste dansa med”
(Per Mortensen, Dagens Nyheter, 810504)

”-Jag (Bruce Springsteen - min anmärkning) har sagt nej till allt! Nej, jag har köpt ett hus och en bil. Men annars har inte mitt liv förändrats. Jag har samma kompisar som när jag växte upp, jag har samma kompmusiker som när jag startade min karriär”
(Jan-Olov Andersson, Aftonbladet, 810503)

”Jag har hört Mona Sablin prata om den (konserten 1985 - min anmärkning) och E Street Band på samma sätt. Det handlar förstås om kollektivets styrka och känslan av villkorslös gemenskap (...) Förutom den inbördes, gemensamma känslan för samma musik, låter också Bruce alla göra vad de kan med den. Alla bidrar så att säga med sina personligheter till arrangemangen, och får därför en egen roll, även om det är Bruce Springsteen som skrivit låtarna. Men alla i bandet är och känner sig också viktiga för musiken” (Intervju med Roy Bittan - keyboardist i E Street Band, Per Mortensen, Dagens Nyheter, 850609)

”E Street Band arbetar upp en hetta som är nästan hälsovådlig. Ingen kan missta sig på att det är musiker som spelat tillsammans i ungefär tio år och förmodligen kan slappna av så pass mycket att de hela tiden befinner sig på den magiska nivå de flesta band strävar som djur efter att nå, den nivå där allt bara flyter och ingenting kan gå fel” (Bengt Ohlsson, Dagens Nyheter, 850609)

”Såväl The Band som Benny Anderssons orkester skulle få en kollektiv stroke av avundsjuka om de hade varit där och sett E Street Band” (Andreas Nordström, Expressen, 060522)

”-Jag (Nils Lofgren, gitarrist i The E Street Band - min anmärkning) inser idag vilken tur jag haft. Bland mina kompisar från High School är två döda, två galna, två påtända och de andra bankar sig fram. Att vi i E Street Band fortfarande hänger ihop och spelar är något väldigt ovanligt. Vi känner alla ödmjukhet inför det” (Georg Cederskog, Dagens Nyheter, 090604)

”De är så tajta, de läser av varandra och kör en bred repertoar som alla bandmedlemmar behärskar. Samspelet gör att det blir ett otroligt gung” (Peter Letmark, Dagens Nyheter, 090605)

En viktig faktor i dessa citat tycks vara avsaknaden av rangordning och maktpositioner. The E Street Band, och dess relation med Springsteen, framstår här som ett ytterst viktigt inslag i Bruce Springsteens ljudbild, inte minst framstår detta i texterna som behandlar splittringen på 90-talet. Denna markör är tätt sammanknuten med både ursprunget och den artistiska integriteten, vilket innebär att kollektivet är en viktig del av Springsteens autenticitetsuppfattning. Av vad som framstår i dessa citat är bandets samspel, brödraskap och gemenskap även en viktig del av den personliga integriteten och dess betoning på kärlek för musiken, respekt och publikinfriande energi.

Personlig integritet

Att som artist leva under devisen ”sex, drugs and rock and roll” anses av många vara ett tecken på autenticitet. Att leva en skandalartad, ohälsosam och hedonistisk livsstil bidrar till en excentrisk image som blivit något av en norm inom rockkulturen. Denna image kan förstås som ett slags bevis på att artisten inte lever sitt liv som publiken och ”vanligt folk” och därmed avviker från samhällets standardiserade riktlinjer. Det är ett ofta återkommande inslag i dagens musikjournalistik att artisters överdrivna festande, skandaler och drog- och alkoholmissbruk skildras som en naturlig del av rockkulturens vardag. Dessa artister är inte heller sena med att öppna berättelser om sin livsstil, och med det öka det mediala intresset till artisten ytterligare.

Som en kontrast till detta så finns det även artister som skapar sin image genom att göra precis tvärtom. Att vid sidan av musiken leva sitt liv så normalt som möjligt och undvika journalister, intervjuer och skandaler ger då skenet av att artisterna endast fokuserar på musiken och inte låter sig manipuleras av rockens image. Lars Lilliestam förklarar att detta beteende, paradoxalt nog, kan ge samma effekt:

”Att skynda media och leva ett hemligt liv bortom scenen (...) kan även det uppfattas som excentriskt och avvikande, och bidra till mytskapande som blir en del av en kommersiell image”²⁵

Exempel på dessa artister är Bob Dylan, Morrissey, Ulf Lundell - och Bruce Springsteen. Svensk media lägger ofta stor vikt på att betona denna sida av Springsteen och målar gärna upp en bild av honom som ”den vanliga killen” som bara råkar ha en musikalisk talang. Samtidigt betonas det även hur trevlig Springsteen är mot fans och journalister (läs: vanligt folk), vilket även det kontrasterar starkt mot bilden av den stereotypiska rockstjärnan som kaxig och påverkad:

”Han tycker om singlar, Coca-Cola och hamburgare och jag tror han är lite skraj för vad som händer kring honom. Han är ju en helt vanlig kille.... Nästa gång han kommer till Europa, är han nog för ’stor’ för Sverige...” (Mats Olsson, Expressen, 751121)

”Ni har säkert hört om vilka kalas rockstjärnor håller i sina loger. Inte Springsteen. Den enda han och bandet kräver är kaffe, en back heineken och en stor biff (till Springsteen). De vill också ha två flaskor Jack Daniels - whiskey - och en flaska vodka ifall det kommer nån de vill bjuda”

²⁵ Lilliestam, 2006: sid. 236

(Mats Olsson, Expressen, 810503)

”Listan över musiker som fått alltför mycket alltför snabbt är ju som bekant lång, ’sex & drugs & rock’n’roll’ har tagit död på många artister, men Springsteen har hela tiden varit väldigt medveten om faran av att dras in i den ’svängen’” (Jan-Olov Andersson, Aftonbladet, 810503)

”Han klär sig inte i klänning, är inte homosexuell, har ingen konstig frisyr och varken super, drogar eller slåss. Han är som vem som helst, faktiskt (...) Hans liv är inte skandalöst. När han inte turnerar bor han kvar i New Jersey och det är först efter giftermålet han hamnat i skvallerblaskorna” (Mats Olsson, Expressen, 850608)

”Han reste med vanligt reguljärflyg och bar sitt handbagage själv. Iklädd svart skinnkavaj, mörka solglasögon och ett brett leende” (Eva Kjeller, Expressen, 960313)

”Han har inte gjort sånt som andra rockstjärnor gör. Han blev rik och berömd, men skämde aldrig ut sig med sin framgång, eller hur? Inga arresteringar för knark, inga blodbyten i Schweiz. Och ännu mer anmärkningsvärt: Inga golf! Ingen taskig frisyr-period, inte ens under 80-talet. Inga klänningar i rockvideos. Inga pinsamma filmroller, inga ormar som busdjur, inga apor. Inga offentliga slagsmål och han har inte satt eld på sig själv...” (Jens Peterson, Aftonbladet, 990623)

”Myten om Springsteen är annorlunda, han är inte den vanliga, banala självförbrännande heroinmaskinen. Hans artistiska gärning är större än så” (Po Tidholm, Dagens Nyheter, 990624)

”Bruce knarkar inte, dricker helst grönt te med sojamjolk före sina gig och har varit gift med sångerskan Patti Scialfa sedan 1991” (Quetzala Blanco, Expressen, 050626)

Här blottas ytterligare ett mönster som kan förklara Bruce Springsteen popularitet i Sverige. De svenska tidningarnas beskrivningar av Springsteens ”normalitet” och opportunistiska botten i ett samhälle som till stor del grundas på jantelagar - där ingen får sticka upp och tro att man är bättre än någon annan. Att en så framgångsrik och populär artist som Bruce Springsteen från det framgångsrika och stora landet USA återkommer till det lilla Sverige, och dessutom delar våra värderingar, gör oss stolta.

Lars Lindström på Expressen börjar sin krönika från 1999 med att jämföra honom med en annan profil som förkroppsligar de svenska normerna - Ingemar Stenmark:

”De kommer från enkla förhållanden. De är trevliga och lite blyga. De är goda människor. Och har

förblivit goda. De ger oss hopp. De har aldrig slagits offentligt. De har aldrig skönhetsopererat sig. De har aldrig gjort några pinsamma filmroller. Både Stenmark och Springsteen bar luva när de slog igenom” (Lars Lindström, Expressen, 990624)

”I svarta boots, svarta jeans, svart läderjacka, tröja och balsduk ser han ut som vem som helst. Och det är så han vill vara. Stjärnkostymen passar honom illa” (Mats Olsson, Expressen, 810502)

”Bruce Springsteens privatliv är just - mycket privat. Han är inte den typen som visar upp sig på eleganta inne-discotek. Istället tar han hellre en sväng med bilen till närmaste drive in-stället för en hamburgare och Coca Cola” (Jan-Olov Andersson, Aftonbladet, 810503)

”Jag kan inte nog förundra mig över denne amerikan som är hjälte och idol. Själv är han ju så fruktansvärt snäll och normal” (Mats Olsson, Expressen, 810503)

”Hans namn har aldrig nämnts i något skandalomsusat sammanhang, han har aldrig sammankopplats med utsvävande privatliv eller knarkinnehav. Tvärtom har han skaffat sig den position han har genom envishet, tålmod, hårt arbete och, främst, genom att göra bättre rockmusik än de flesta andra. Trots alla framgångar har han fortfarande också distans till sig själv och sin musik” (Jan-Olov Andersson, Aftonbladet, 810503)

”Det kanske låter helt osannolikt att världsartisten Bruce Springsteen går omkring och tvångskramar folk på krogarna i Stockholm, men så är det. Bäst ni passar er”
(Eva Kjeller, Expressen, 960313)

”Han har genomgått en tvärt- emot-Rod-Stewart-utveckling. I stället för excesser i Beverly Hillsvillor och svällande Ferrarigarage har Bruce Springsteen i takt med sin tilltagande rikedom fokuserat på de sociala problem han själv inte brottas med: arbetslöshet, fattigdom, ett skevt rättsväsende - den jäsande amerikanska bakgården” (Georg Cederskog, Dagens Nyheter, 990623)

”Han är en av oss, fast lite bättre. Det är lite konstigt: som 54-årig mångmiljonär förkeroppsligar han fortfarande mer effektivt än någon annan den grånade västvärldens drömmar om reko rock'n'roll. Om Springsteen framstår som mer äkta än andra beror alltså på att han lyckas föreställa det som anses vara äkta bättre än andra” (Björn Wiman, Expressen, 030621)

”På många sätt framstår Springsteen som den glade, han som ställer upp. Som stannar och skriver en autograf. Som ställer upp för sina fans och inte minst sina medmänniskor. Som en artist som bryr sig om USA:s, och Europas, framtid. Som kämpar för att arbetarklassen inte ska köras över av

överklassen och de nyliberala strömningarna” (Joakim Wedholm, Aftonbladet, 120723)

En annan form av personlig integritet som stärker den upplevda graden av autenticitet är relationen med fansen och värdlandet. Många av texterna om Springsteen och The E Street Band behandlar deras mycket goda relation till Sverige och svenskarna.

”Sverige är det enda land förutom USA där jag känner mig hemma. Göteborg är dessutom systerstad med min hemstad i Virginia” (Clarence Clemons - saxofonist i The E Street Band, Magnus Jansson, Aftonbladet, 850608)

”Jag har gillat Sverige ända sen min första spelning 1975. Fansen här är otroligt trogna. Stockholm känns som mitt andra hem” (Mattias Göransson, Expressen, 960313)

”I dag och i morgon spelar Bruce Springsteen på Stadion i Stockholm. Han är stor i Sverige, kanske störst. I alla fall är han större här än i USA” (PM Nilsson, Expressen, 990622)

”Det finns en särskild... värdig passion här som är speciell Den sanslösa passionen och energin är något som vi talat om i bandet i flera decennier. Som svenskättad är det särskilt härligt att alltid möta den här galet högljudda publiken för i USA finns det ju en stereotyp uppfattning om svenskar som 'stoiska och tysta” (Nils Lofgren - gitarrist i The E Street Band, Georg Cederskog, Dagens Nyheter, 090604)

”När Bruce Springsteen anländer till Göteborg verkar han vara lika exalterad som de drygt 150 väntande fansen. -Hej, Sverige. Jag älskar er, ropar han till fansen”(…) Han må vara 'Born in the USA'. Men hjärtat, det tillhör Sverige.

- Jag är glad att vara tillbaka, säger Bruce Springsteen, 58” (…) Bruce Springsteen hade bråttom till sitt favoritland Sverige. Han hann knappt lämna scenen i Tammerfors, Finland, innan han flög sitt privatplan till Arlanda” (…)

Bruce Springsteen är känd för sin vurm för Sverige och har tidigare firat flera midsommarafstnar här. Nu får Bossen även chansen att uppleva Sveriges nationaldag på lördag” (Malin Pettersson, Aftonbladet, 090603)

”Springsteen är annars känd för att alltid haft ett gott öga för sitt 'andra' hemland. Vid tidigare Sverige-besök har Bruce gjort allt från att åka lyxbåt till att fira midsommar med snaps och god mat - och hans svenska vänner är många” (Martin Ekelund, Aftonbladet, 090606)

”Blir det en ny klassiker? Tro det eller inte, men det verkar så. När Bruce Springsteen återvänder hem till Göteborg kan vad som helst fortfarande hända”

(Markus Larsson, Aftonbladet, 120727)

”Springsteen är generellt en mycket större stjärna i Sverige än i hemlandet USA, och särskilt i Göteborg. Artisten säger sig vara ärligt rörd då han ställs inför specialbilagor och hängivna fans”
(Henrik Arnstad, Dagens Nyheter, 120727)

*”Titta han snackar... svenska. Bossen svenskhyllade Ullevi-publiken i går.
- Jag älskar er, vrålade han från scen (...) Nu innebar Bruce Springsteen & E Street Band samtliga pallplatser över störst publik i arenans historia. - Allt jag kan säga är att när vi kommer hit blir vi aldrig besvikna, säger Springsteen från scenen”*(Christoffer Nilsson, Aftonbladet, 120728)

Även här skapar citaten en romantisk och delvis fiktiv bild av Springsteen. Relationen med Sverige målas upp som ovanligt stark och respektfull, och framför allt Göteborg framstår som mycket omtyckt av Springsteen. En annan noterbar detalj är hur ofta drog- och alkoholmissbruk återkommer i dessa citat. Även om det beskrivs hur Springsteen hållits sig borta från just detta, så befäster ord som ”knark”, ”droger” och ”missbruk” den inom rockkulturen vanligt förekommande ”sex, drugs & rock’n’roll”-devisen. Genom att måla upp Springsteen som en artist som tagit avstånd från droger och alkohol, stärks den avvikande outsiderpositionen och således även autenticitetsintrycket som helhet. I övrigt framstår Springsteen som en ärlig, omtyckt, ödmjuk och respektfull artist som inte låtit framgångarna förändra personligheten.

3. Analys och slutdiskussion

De svenska tidningarnas berättelser om Bruce Springsteen blottar vissa återkommande mönster och motiv som, med viss diskrepans, stämmer väl överens med mönster och motiv i tidigare forskning kring synen på autenticitet inom rockdiskursen. Inte minst är de applicerbara i de autenticitetsmarkörer som av Lars Lilliestam lades fram i boken *Musikliv*²⁶, och som här presenterades under rubriken *Autenticitet inom rockdiskursen*. De ger även upphov till Keir Keightleys teorier om romantisk och modernistisk autenticitet, med en antydning att Bruce Springsteen med enkelhet kan placeras in i den romantiska kategorin. De mest förekommande och tydliga mönster texterna ger oss är sammanfattningsvis:

- * Springsteen växte upp i ett arbetarklasshem med hårt arbetande föräldrar och har lyckats ta sig därifrån med hjälp av drömmar, hårt arbete och en ihärdig kärlek för musiken.
- * Springsteen gör musik för att han tycker det är roligt - inte för att bli berömd och tjäna pengar.
- * Springsteen och The E Street Band är goda vänner sedan ungdomen och bildar en samspelt och ogenomtränglig enhet där inga rangordningar eller maktpositioner råder.
- * Springsteens framgångar har inte ändrat hans personlighet eller musikaliska idéer.

Men på vissa punkter avviker också Springsteen från de typiska autenticitetsmotiven, dock utan att förlora sin autenticitetsstämpel. Ett exempel är avsaknaden av rebelliskhet. Rockkulturens uppfattning om vad som är autentiskt har ofta inneburit en viss grad av rebelliskhet, något som på många sätt fungerat som en vattendelare mellan popmusikens mjukare framtoning och rockmusikens tuffa och mer motsträvande framtoning. Det enda som vittnar om rebelliskhet i texterna om Springsteen är dennes ansträngda relation med fadern, och drömmarna om att inte följa i hans fotspår, annars framställs han som en mycket vänlig och ödmjuk artist som valt träning och en sund livsstil före drog- och alkoholmissbruk. Dessa skildringar av drömmar och uppväxt ligger i linje med föreställningen om rockmusiken som de ungas musik, med föräldragenerationen som antagonisterna, och är därmed tätt sammankopplat med en viss rebelliskhet. Springsteens relation till fadern, hans normalitet och privata privatliv kan kopplas ihop med en viss avvikande outsiderposition. Det går även att läsa in outsiders mål i dessa förhållanden: att

²⁶ Lilliestam, 2006

vara ärlig mot sig själv. På så sätt framstår Springsteen som en autentisk rockartist dels genom att sticka upp mot sin far och dels för att avvika från rockmytologins normer kring rockstjärnan som svårhanterlig och beroende av droger/alkohol.

Springsteens image avviker även den från autenticitetsmönstret. För även om han i de flesta sammanhang anses vara autentisk, så är hans image en noggrann marknadsförd produkt som på många sätt utnyttjar den uppfattade autenticitetsgraden. Den brittiske musiksociologen Simon Frith har beskrivit Springsteen som ”en miljonär som klär sig som en arbetare”²⁷ och hans image tar stor plats i Daniel Cavicchis musiketnologiska bok om och med Springsteens fans, *Tramps Like Us*.²⁸ Många av de intervjuade fansen tycks bortse från marknadsföringstrategier och ser denna image snarare som om det är Springsteen som manipulerar den kommersiella apparaten för sin egen artistiska vinning istället för tvärtom. I de texter som publicerats i denna studie lägger få skribenter, om ens någon, vikt på denna aspekt av Springsteens image. Det är möjligt att skribenterna, precis som de intervjuade fansen, ansett att andra autenticitetsfaktorer vägt tyngre och därmed raderat ut imagens betydelse. Springsteen tycks, mer än någon annan artist, ha förtjänat sin autenticitetsstämpel vilket också legitimerar en marknadsförd image.

Med tiden har också innehållet och innebörden av de svenska tidningarnas texter förändrats. De tidigaste texterna är starkt präglade av beskrivningar som stämmer väl överens med de autenticitetsmarkörer som nämnts, med undantag för kollektivets styrka och betydelse som av naturliga skäl krävts tid för att etablera. Dessa texter bestod ofta av olika historier bakom musiken med ett starkt fokus på det musikaliska. I mitten på 80-talet, då Springsteen etablerats som en världsstjärna, skedde en förändring. I samband med, men kanske framför allt efter, konserten på Ullevi i Göteborg 1985 blev skildringarna mer och mer nöjesbaserade. Artiklar kring Springsteens flickvänner/fruar, krogbesök och klädval blev stående inslag i tidningarnas inför konsert-bevakning, och har sen dess dominerat antalet sidor i Springsteen-bevakningen, främst i Aftonbladet och Expressen vars journalistiska inriktning är något mer nöjesbaserad än Dagens Nyheter. Detta har inte inneburit så stora förändringar i autenticitetsdiskursen och dess markörer, mer än att medlemmarna i The E Street Band och deras betydelse givits mer utrymme. Däremot har det förändrat diskursens helhet något då Springsteen numer beskrivs i nöjestermer snarare än kulturtermer, och att han därmed befinner sig i ett fält mellan rock- och popkulturen. Som nämnts under rubriken *Artistisk integritet* kan en ökad framgång och journalistisk bevakning vara problematiskt för en artists upplevda grad av autenticitet, men i det här fallet har detta snarare stärkt Springsteens autenticitetsstämpel, något som framgår under rubriken *Personlig integritet*.

²⁷ Frith, 1988

²⁸ Cavicchi, 1998

Med tiden har även autenticitetsmarkörerna givits mindre utrymme i den svenska pressen. En orsak till detta kan vara Springsteens popularitet och kändisskap, som sedan 1975 ökat kraftigt. Detta behöver inte betyda att Springsteen inte längre uppfattas som autentisk, utan snarare att det är en självklar företeelse och som av de allra flesta tas för givet. Det kan även bero på att rockkulturen som ideologi på 1970-talet och det tidiga 1980-talet fortfarande var relativt ung och att den således behövde autenticitetsbegreppet för att legitimera sig som finkultur. Det är alltså snarare rockkulturen och dess plats i det svenska musikklimatet som förändrats än begreppet autenticitet och dess värderingar. Men även om detta gäller för Bruce Springsteens musik och tillhörande genre så behöver det inte gälla för annan typ av rockmusik. Autenticitetsdiskursen är idag större än någonsin när det gäller popartister som blandar in rockinfluenser. Ett talande exempel är artisten Lana Del Rey vars överklassbakgrund blossat upp en hätsk autenticitetsdebatt.

Det är även tydligt att de svenska tidningarna framhäver vissa av dessa autenticitetsmarkörer som mer betydelsefulla än andra, och att de därmed synliggör vad som i den svenska rockkulturens autenticitetsdiskurs anses vara viktiga komponenter i strävan mot autenticitet. Det är möjligt att den svenska autenticitetsdiskursens komponenter skiljer sig väsentligt från exempelvis den amerikanska, men detta kan bara konstateras i en jämförelse med en liknande studie baserad på amerikansk media. Samtidigt vittnar anglosaxisk forskning kring autenticitet som Hugh Baker och Yuval Taylors *Faking It*²⁹ om att värdeladdade komponenter bland annat utgörs av ursprungets betydelse och en stark konstnärlig integritet. I vad som framgår i texterna som utgjort material för denna studie är den svenska autenticitetsdiskursen mer intresserad av den personliga integriteten. Denna markör ligger som en röd tråd genom majoriteten av texterna och integreras ofta med de andra markörerna. Springsteens värderingar och ideologiska ställningstagande nämns exempelvis ofta i de texter som beskriver hans och The E Street Bands ursprung. Dessutom framhävs den personliga integritet som ett viktigt fundament i den bibehållna artistiska integriteten. Att just denna markör blivit betydelsefull kan möjligtvis förklaras med hjälp av Springsteens politiska och ideologiska ställningstagande, och som behandlats under rubriken Ursprunget.

Slutligen går det även att analysera hur autenticitetsmarkörerna i dessa texter format den svenska uppfattningen av Bruce Springsteen. Den höga graden av autenticitet som framkommer skapar en viss aura runt Springsteen och hans musik som förstärker både hans image och attraktionsvärde. Sedan konserten på Ullevi i Göteborg 1985, som på många plan kan beskrivas som det svenska 80-talets populärkulturella epicentrum, har detta skapat en

²⁹ Barker & Taylor, 2007

mytbildning kring Springsteens Sverigebesök där fokus snarare ligger på folkfesten än själva musiken. Han och The E Street Band tycks mer än någon annan artist garantera en bra show med massivt publiktryck. Denna mytologi kring Springsteen är uppbyggd kring samma anekdoter och föreställningar som till stor del lagt grunden i den svenska autenticitetsdiskursen, och vars syfte är att möjliggöra en uppdelning mellan bra och dålig musik. Attraktionsvärdet och mytologin kring Springsteen kommer troligen bara öka med tiden och med det även graden av den upplevda autenticiteten. Inte minst syns detta i de svenska tidningarna där antalet sidor som behandlar aktuella konserter ökat kraftigt sedan debuten 1975. I skrivande stund gör Sverige och Friends Arena sig redo för ytterligare tre Springsteen-konserter. Och med det också den svenska presskåren.

Källförteckning

Litteratur:

Barker, Hugh & Taylor, Yuval (2007): *Faking It: The Quest For Authenticity In Popular Music*. New York: W.W. Norton And Company Inc.

Cavicchi, Daniel (1998): *Tramps Like Us: Music And Meaning Among Springsteen Fans*. New York: Oxford University Press

Frith, Simon (1988): *Music For Pleasure - Essays In The Sociology Of Pop*. London: Routledge

Keightley, Keir (2001): "Reconsidering rock", *The Cambridge companion to pop and rock*, red. Frith, Simon/Straw, Will/Street, John. Cambridge

Lilliestam, Lars (2006): *Musikliv: Vad Människor Gör Med Musik – Och Musik Med Människor*. Göteborg: Bo Ejeby Förlag

Ruud, Even (1997): *Musikk Og Identitet*. Oslo: Universitetsforlaget

Internet:

"Springsteen Keynote Speech - SXSW 2012" (Besökt 2012-11-29)
< www.youtube.com/watch?v=JWbv0SUVQjM >

Almqvist, Erik, "Den stora rocken Bruce", *Magasinet Filter*. (Besökt 2012-12-02) <www.magasinetfilter.se>

Lilliestam, Lars, "Bilderna av Kent", *Svenska samfundet för musikforskning, STM online* vol. 6, 2003. (Besökt 2012-12-12) <www.musikforskning.se>

Gustavsson, Anton, "Maktens kulturfavoriter", *Svenska Dagbladet* (Besökt 2013-01-08)
<www.svd.se>

Tedeborg, Bengt O, "Uppkavlade skjortärmar - om rebellen i Bruce Springsteen", *Rootsy* (Besökt 2013-01-09) <www.rootsty.nu>

“Albums, Born to Run”, Bruce Springsteens officiella hemsida (Besökt 2013-01-17)
<www.brucespringsteen.net/albums/born-to-run>

Lamacq, Steve, “Glastonbury 2009: Bruce Springsteen”, The Telegraph (Besökt 2013-01-17)
<www.telegraph.co.uk/Glastonbury-2009-Bruce-Springsteen.html>

Tidningsartiklar:

Aftonbladet

Mikael Timm, ”-Jag brukade stå framför spegeln och härma Elvis”, *Aftonbladet*, 1975-11-21

Per Bjurman, ”Här är staden där allt började”, *Aftonbladet*, 1999-06-23

Christoffer Nilsson, ”Bossen ger dig en kompass för livet”, *Aftonbladet*, 2011-10-07

Jan-Olov Andersson, ”Jag höll på att sugas upp av nöjesindustrin och bli något jag inte ville bli”, *Aftonbladet*, 1981-05-03

Joakim Wedholm, ”Han var självmordsbenägen”, *Aftonbladet*, 2012-07-23

Jan-Olov Andersson, ”Bättre rock än så här finns inte!”, *Aftonbladet*, 1981-05-04

Lasse Anrell, ”Bättre än allt – tillsammans!”, *Aftonbladet*, 1985-06-09

Joakim Wedholm, ”Springsteen till attack mot bankerna i Berlin”, *Aftonbladet*, 2012-05-31

Anders Hvidfelt, ”Jag älskar Sverige”, *Aftonbladet*, 1985-06-08

Markus Larsson, ”Därför älskar jag Bossen”, *Aftonbladet*, 2005-06-22

Jens Peterson, ”Därför är Springsteen ”The Boss””, *Aftonbladet*, 1999-06-23

Anders Hvidfelt, ”Första dagen i Sverige”, *Aftonbladet*, 1985-06-07

Tommy Rander, ”...fantastiskt!”, *Aftonbladet*, 1975-11-22

Jens Peterson, ”Bruce är bäst ensam”, *Aftonbladet*, 1993-05-29

Per Bjurman, ”Springsteen är värd vad hajarna begär”, *Aftonbladet*, 1996-03-11

Håkan Steen, ”Tacka Little Steven för en del av magin”, *Aftonbladet*, 1999-06-24

Magnus Jansson, ”Jag älskar Sverige”, *Aftonbladet*, 1985-06-08

Malin Pettersson, ”Bruce har checkat in”, *Aftonbladet*, 2009-06-03

Martin Ekelund, ”Smet från fansen”, *Aftonbladet*, 2009-06-06

Markus Larsson, ”Bruce har bäddat för en ny klassiker”, *Aftonbladet*, 2012-07-27

Christoffer Nilsson, ”Tack Göteborg – Jag älskar er”, *Aftonbladet*, 2012-07-28

Dagens Nyheter

Mia Gerdin, ”Den enkla pojken som sjunger om drömmar”, *Dagens Nyheter*, 1975-11-22

Micke Jaresand, ”120 000 väntar på en ’vanlig kille’”, *Dagens Nyheter*, 1985-06-07

Kerstin Hellbom, ”Oemotståndlige Bruce på flykt från Kärleken”, *Dagens Nyheter*, 1981-05-09

Per Mortensen, ”Musik för hungrande hjärtan”, *Dagens Nyheter*, 1981-05-04

Lars Ingmar Karlsson, ”Strålande, Bruce!”, *Dagens Nyheter*, 1981-05-08

Po Tidholm, ”Springsteen trollar på Ullevi”, *Dagens Nyheter*, 2012-07-29

Ingvar Karkoff, ”Med överväxeln mot horisonten”, *Dagens Nyheter*, 1981-05-04

Po Tidholm, ”En vanlig kväll på jobbet”, *Dagens Nyheter*, 2009-06-05

Per Mortensen, ”Alla i bandet lika viktiga”, *Dagens Nyheter*, 1985-06-09

Bengt Ohlsson, ”Han spelade bara för mig”, *Dagens Nyheter*, 1985-06-09

Georg Cederskog, ”Vi gör aldrig samma konsert två gånger”, *Dagens Nyheter*, 2009-06-04

Peter Letmark, ”Vädret spelar ingen roll för Bossen”, *Dagens Nyheter*, 2009-06-05

Po Tidholm, ”Bruce Springsteen i lyckorus”, *Dagens Nyheter*, 1999-06-24

Georg Cederskog, ”Först som sist en folkets poet”, *Dagens Nyheter*, 1999-06-23

Henrik Arnstad, ”Bruce Springsteen är Göteborg”, *Dagens Nyheter*, 2012-07-27

Expressen

Per Hägred, ”-Det är ädelt med små vardagliga saker”, *Expressen*, 2003-06-21

Christopher Byström, ”Han tjänar 60 miljoner i helgen”, *Expressen*, 2008-07-03

PM Nilsson, ”Nostalgikern”, *Expressen*, 1999-06-22

Pascal Engman, ”Bruce Springsteen – så blev han ’The Boss’”, *Expressen*, 2012-07-26

Mona Sahlin, (krönika – rubrikslös), *Expressen*, 2002-10-23

Anders Nunstedt, ”Låt det inte sluta här...”, *Expressen*, 2009-06-08

Måns Ivarsson, ”Du kommer aldrig kunna försörja dig på musik. Glöm det.”, *Expressen*,

2003-06-22

Mats Olsson, "Han kallas popens räddare", *Expressen*, 1975-11-21

Mats Olsson, "Var det gud vi såg? Nej, en kille från New Jersey", *Expressen*, 1975-11-22

Jonas Lundh, "Sju gånger Springsteen – här är alla LP-skivorna", *Expressen*, 1985-06-08

Mats Bråstedt, "Min bästa show", *Expressen*, 1985-06-09

Mats Olsson, "Den bästa rock jag nånsin hört", *Expressen*, 1981-05-03

Arne Wirén, "Nu är han här!", *Expressen*, 1981-05-07

Erik Hörnfeldt, "Vilken fantastisk publik!", *Expressen*, 1981-05-07

Anders Nunstedt, "Jag ber för en 'Empty Sky'", *Expressen*, 2003-06-21

Måns Ivarsson, "Bruce och brudarna", *Expressen*, 1993-05-29

Måns Ivarsson, "Bruce Springsteen handlar om hjärta", *Expressen*, 1999-06-24

Andreas Nordström, "Pastor Bruce predikar lycka", *Expressen*, 2006-05-22

Mats Olsson, "Festen kan börja, Springsteen!", *Expressen*, 1985-06-08

Eva Kjeller, "Jag ville inte bli kramad av Springsteen", *Expressen*, 1996-03-13

Quetzala Blanco, "Gubb-duellen", *Expressen*, 2005-06-26

Lars Lindström, "Dä bar' å Rock!", *Expressen*, 1999-06-24

Mats Olsson, "-Det här är mitt livs upplevelse", *Expressen*, 1981-05-02

Björn Wiman, "Rockaren Bruce", *Expressen*, 2003-06-21

Mattias Göransson, "Stockholm är mitt andra hem", *Expressen*, 1996-03-13

Bilaga: Bruce Springsteens konserter i Sverige

Born to Run Tour:

1975-11-21 Konserthuset (Stockholm)

The River Tour:

1981-05-03 Scandinavium (Göteborg)

1981-05-07 Hovet (Stockholm)

1981-05-08 Hovet (Stockholm)

Born in the USA Tour:

1985-06-08 Ullevi (Göteborg)

1985-06-09 Ullevi (Göteborg)

Tunnel of Love Express Tour:

1988-07-02 Stadion (Stockholm)

1988-07-03 Stadion (Stockholm)

World Tour:

1992-06-15 Globen (Stockholm)

1992-06-17 Globen (Stockholm)

1993-05-28 Stadion (Stockholm)

Solo Acoustic Tour:

1996-03-13 Cirkus (Stockholm)

Reunion Tour:

1999-06-23 Stadion (Stockholm)

1999-06-24 Stadion (Stockholm)

The Rising Tour:

2002-10-24 Globen (Stockholm)

2003-06-21 Ullevi (Göteborg)

2003-06-22 Ullevi (Göteborg)

Devils & Dust Tour:

2005-06-23 Scandinavium (Göteborg)

2005-06-25 Hovet (Stockholm)

The Seeger Sessions Tour:

2006-05-21 Hovet (Stockholm)

2006-10-30 Globen (Stockholm)

Magic Tour:

2007-12-10 Globen (Stockholm)

2008-07-04 Ullevi (Göteborg)

2008-07-05 Ullevi (Göteborg)

Workin' on a Dream Tour:

2009-06-04 Stadion (Stockholm)

2009-06-05 Stadion (Stockholm)

2009-06-07 Stadion (Stockholm)

Wrecking Ball Tour:

2012-07-27 Ullevi (Göteborg)

2012-07-28 Ullevi (Göteborg)